

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Dominica Qvinta Post Pascha.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56314)

nem vos veritatem edoceret. Tu igitur animarum nostrarum redemptor gratiam largire tam bene veritatem hanc sequendi, & magistri huius monitis præceptisque credendi, vt & malum declinemus & bonum faciamus, quo ita tandem aliquando recta ad æternam beatitudinem pertingere mereamur; cuius nos consortes Pater & Filius & Spiritus S. mittendus efficiant.

**DOMINICA QUINTA
POST PASCHA.**

Partes.

1. De orationis titulis & commendatione.
2. Explanatio Thematii.
3. De vi & efficacia orationis.
4. Quæ virtutes sint potissima comites orationis.

Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

FIGURA.

2. Paral. 1. SALOMON Rex Israel cum varia Deo sacrificia obtulisset, & plurimas victimas immolasset, sequenti nocte secundum quietem à Deo compellatus fuit, vt quidquid sibi deesse putaret, precibus à Deo contenderet; certa cum spe, quidquid postulare se impetraturum. Verba promissi sunt hæc, *Ioan. 16.* *Postula quod vis.* Et ecce Christus, qui plusquam Salomon, pridie quam pateretur & incruentum illud sacrificium corporis sui in cruce immolandi Patri offerret, discipulos suos vnum in locum conuocans, eosque consolatus ait: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Quibus verbis, meritum ac dignitas orationis & simul eiusdem qualitates includuntur; verba hodierno Evangelio comprehenduntur: quod vt digne vobis exponatur, ad Spiritum Sanctum confugiatis, nobis vt gratia sua auxiliari dignetur; & ad Deiparam Virginem, precibus vt suis opituletur: hanc in rem salutationem ei angelicam offeremus. *Anc Maria.*

Angelicus doctor Thomas, de orationis excellentia sermonem instituens, ait eandem ad diuinum proprie obsequium pertinere, & cultum latræ soli Deo debitum respectat. eo ipso enim quo oramus, cum vt verum Numen agnoscimus, quod & malis nostris succurrere, & aduersitatibus nostris opitulari queat. Ipsa quin etiam oratio omnium virtutum armamentarium & tutela est, & simul vitiorum omnium ruina & interitus. Adeo vt dum quis orationi incumbit, omnes eodem tempore virtutes exerceat: ipsa siquidem instar primæ in cursu rotæ est, quæ agitata omnes alias inferiores agit & ad se pertrahit: vel rotæ in horologio, quæ impulsa omnia ferramenta mouet latur, & impellit.

Et merito his eam similem esse dixi, quod cæterarum virtutum exercitium & cultum inducat: in oratione enim fides relucet, charitas inflammatur, spes erigitur, humilitas magis se deprimat, patientia manifesta redditur. Atque hinc Apostolus Paulus, Ephesus scribens, postquam Christianum Christianis armis instruxisset, iustitiæ lorica eum præcinxisset, spei galeam ei imposuisset, clypeum fidei in manus tradidisset, gladio vero verbi diuini armasset, tandem in armorum complementum adiungat: *Per omnem orationem & obseruationem orantes omni tempore in spiritu, & in ipso vigilantes, in omni instantia.* Perinde ac si dixisset, singularia vobis arma aduersus aliquos hostes suppeditaui, sed iam aduersus omnes in genere & quæ vniuersos prosterнат armaturam læcipite, quæ nimirum plus aliis gessit; *Per omnem orationem,* quia ipsa sola omnes inimicorum acies profigaret: aliis virtutum armis non semper vtendum, vt ieiunio, pœnitentia, & eleemosyna, ac oratione omnibus in locis & nullo non tempore. Adeo vt de ipsa quod de turri Dauidica olim Salomon, vsurpare liceat: *Mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.* ex illa namque mille virtutum genera dependent velut clypei & vmbones, & omnis iustorum armatura; sed ita, vt qui hæc in turri consistit, in loco refugii & tuto, a syloque fortissimo versari videatur; extra illam

illam vero constitutus, discrimen non paruum adeat.

Lib. 2. de orat.

Non abluat à proposito similitudo illa quam Chrysostomus de orationis præstantia tractans adhibet: quemadmodum, inquit, ciuitas muris & vallis denudata facillime ab hostibus expugnatur & stragem patitur; ita quicumque orationis vallo munitus non fuerit, statim inuaditur, expugnatur, & à Satana in captiuitatem abducitur: econtra vero, qui hac virtute velut propugnaculo fuerit munitus, omnium inimicorum imperum facile eludit, atque infernales potentias perfringit & superat. ac tandem ad finem, velut epiphonema, subnectit: *Non rugit in leonem, sic bestias fugat, ut iusti oratio demones.*

Oratio rugit in leonis confertur.

Psal. 37.

Didicerat scilicet, sanctus ille Pater huic loquendi morem & egregiam hanc metaphoram à Psalmographo, qui quodam in loco orationem cordis rugitum appellare non dubitauit: *Rugiebam à gemitu cordis mei*, id est, Cum intrinsecus animus concepto ob peccata luctu, ingemisceret; os meum tanto affectu & ardore Deum precabatur, ut leonis aut vrsi alicuius instar rugire videretur. Idem quoque Chrysostomus orationem alio loco animarum sanctarum neruos nuncupauit; nam quemadmodum corpus hoc nostrum neruorum auxilio viuit, incedit, quiescit, mouetur & cohæret; ita per orationem & preces, quas ad Deum fundit, anima. Atque ut ipsum, neruis ablatis aut resectis, concideret & emoreretur, illiusque fabrica in nihilum resideret; non secus etiam illa orationum fulcris sublatis, & precum neruis enervata. Tanta scilicet orationis præstantia est & dignitas: quam & Patrum Sanctorum testimoniiis confirmatum ibimus.

Lib. 2. deorando Deo.

Oratio animæ neruus.

In tract. de oratione.

Primus in scenam prodeat Augustinus, qui de oratione tractans, admirando exclamat, *Quid oratione vitilius? quid pulchrius? quid eadem dulcius aut animæ contingere gratius potest? quid in religione nostra inueniri potest sublimius? Ipsa nimirum cælos penetrat, nubes transcendit, ad Dei vsque aures pertingit, ipsa vere interpres est, quæ cordis nostri vota desideriaque diuinæ*

maiestati exponit. Alio autem loco plures eius laudes in vnum congerit: *Oratio animæ sanctæ præsidium, Angelo bono solatium, diabolo supplicium, gratum Deo obsequium, oratio sancta, columna sanctarum virtutum, Deitatis scala; Angelorum cognata, fundamentum fidei. Beatus qui te amat, sed beator qui te frequentat.* Chrysostomus vero commentatio in Matthæum, latius in orationis encomiorum campum excurrens, eandem custodem intemperantiæ, virginitatis sigillum, castitatis nutricem, humilitatis initium, superbiam moderationem, & pacis stabilimentum dicere non erubuit.

Huius vero discipulus & Diaconus Casiodorus, ac deinde presbyter Massiliensis in hac nostra Gallia, qui temporibus Honorii ac Theodosii Iunioris Imp. vixit, singularia quoque in orationem encomia confert, dum quodam in loco scribit: *Oratio est in terrestri corpore incorporea operatio, consentanea animæ ante Deum, suavis clamor cordis, negatio omnium corporalium actionum, restrictio sensuum, obliuio sui & omnis creaturæ, portus vago spiritui, presentatio sui coram iudice, verum animæ speculum.* Idem quoque Commentario quem scripsit in Psalmos, nona orationis præconia decantat, dum orationem iram Dei & furorem suspendit, ait veniam delictorum procurari, correptionem pro iisdem auferri, præmiorum largitatem impetrari: cum illam coram Deo loqui, iudicem affari, Deumque qui videri nequit, inuisibilem reddere affirmat.

Cassiodorus etiam, Patricius ac Senator Romanus, Theodoricus Gothorum regis consiliarius, & deinde Abbas Rauennas, vir incomparabilis, in orationum commendationem non pauciora scribit, *Oratio, inquit, serenat cor, abstrahit à terrenis, mundat à vitio, subleuat ad cælestia, reddit capaces & dignos ad accipienda dona spiritualia.*

Climacus succedat, qui in oratione laudanda adeo exuberat, ut hanc solam præ aliis virtutibus laudare videatur; *Oratio, inquit, est coniunctio atque unio hominum & Dei, constantia mundi, reconciliatio Dei, lachrymarum mater, peccatorum propitiatio, tentationis pons, tribulationum interpositus paries, bellorum*

lorum contractio. Angelorum opus, infinita operatio, virtutum fons, gratiarum ministra, nutrimentum animi, mentis illuminatio.

Oratio o-
mnisubli-
ne.
1.4. sent.
1.1.
1.3. c. 14.
Cassian. de
oratio.
Ibid. 19.
Psal. 67.
Gen. 19.
Exod. 2.4.
II.
Ipsa vero, ut tot sanctorum Patrum testi-
monis productis, meam quoque symbolam
huc conferam, adeo, orationem altissimum,
regium, atque excellentissimum opus esse,
ut quæ nos contemplatione in sublimerapi-
atâ terra auulsos. Atque idcirco omnes
propemodum Theologi, hoc orationem
modo definiant, *Elevatio sine ascensu montis
in Deum*; quæ definitio è libris Ioannis Da-
masceni deprompta est. Cum vero ascensus
aut elevationis hic fieri mentionem audio,
ipse mihi persuadeo, hanc potissimum cau-
sam esse, cur toties in sacris litteris oratio
monti comparetur. Nam quemadmodum
montes alti & elevati sunt, & ad conscen-
dendum difficiles, ita & oratio sublime quid
est & eminens, & ad quam non tam facile,
omnibus accessus patet.

In huius rei testimonium in Exodo legi-
mus: *Non poterit vulgus ascendere in montem.*
Quod triviales & plebei, qui sæpe quodam-
modo & opprobrium mundi huius sunt, ad
orationem inepti existant, nec ullam ex ca-
dem delectationem aut gustum percipiant.
Cæterum ipsa vere mons est, de quo Psal-
mographus locutus intelligitur: *Mons Dei,
mons pinguis, mons in quo beneplacitum est Deo
habitare in eo: etenim Dominus habitabit in
finem.* Mons inquam saluandis nobis desti-
natus, cuius vera figura existit ille, in quem
Loth è Sodomitico se incendio proripiens
confugit: *In montem saluum te fac.* Mons deni-
que in quo Dei gloria commoratur, simili-
lis illi de quo in Exodo scribitur: *Habitavit
gloria Domini super montem Sinai.* Nam si
Hieronymi sequi interpretationem velimus,
Sinai tantundem valet; atque exitus è ten-
tationibus. Quicumque igitur in montem
orationis conscendentes temptationibus pau-
latim egrediuntur, gratiæ lumine à Deo illu-
strantur, & spes gloriæ adipiscendæ in eo-
rum animis pullulat.

Quod quid vero hæcenus in orationis cõ-
mendationem diximus, Evangelii hodie
ni occasione dictum est; in quo non nisi de
oratione & precibus mentionem fieri vide-

mus. Ioannes id ipsum descripsit, & inter
cetera habet: *Si quid petieritis Patrem in no-
mine meo, dabit vobis.* Hanc porro materiam
expositurus, bifariam dividam; primo de
orationis excellentia, dignitate, potentia-
que loquar; ac deinde quæ ad eiusdem per-
fectionem necessaria sunt, paucis expo-
nam.

Christus igitur, referente Evangelio, ex
hoc mundo ad Patrem recessurus, Aposto-
los consolatur dicens, si quid Patrem in no-
mine suo peterent, haud dubie illos impe-
tratos, & nunquam preces ipsorum irritas
aut vacuas fore. Et quemadmodum spon-
sus sponsæ valedicens, dum in longinquam
aliquam regionem profectionem instituere
parat, ipsam suavissime ad extremum am-
plectendo ait: *Vale carissima mea, vale a-
mantissima sponsa; tu vero absentem sæpius
litteris interpella, quæcunque tibi necessaria
sunt audacter per epistolam pete, quidquid
desideres postula: nec frustra, mihi crede,
postulabis, aut difficilis ipse in dando ero:
sed mox ut voluntatem intellexero, voto
quam amplissime satisfaciam, nec vlla te ra-
tione fallam.* Ita & cœlestis ille sponsus, a-
more & affectu incredibili erga dilectam si-
bi sponsam Ecclesiam flagrans, eidem sub
Apostolorum nomine præcepit, ut, si qua re
indigeret, Patrem in suo nomine peteret,
qui filii nomine audito, quamprimum votis
annueret.

Cuius rei figura fuit sponsus ille Cantico.
rum, qui sponsæ ultimum valedicens, & ab
eius se consortio proripiens, inter cetera a-
moris indicia, & ultima verba ait: *Fac me
audire vocem tuam,* id est, Tanto te amore
prosequor, amica mea, vivere ut nulla audita
de te fama, non posse videar; sæpius igitur
absentem scribendo compella: in hoc amo-
rem erga me tuum demonstra. Ita & Chri-
stus à dilectis suis recedens ait: *Si quid pe-
teritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.*

Quoniam Deus bene in hisce verbis la-
tent mysteria: Primo, quod non ad se, nec
ad Spiritum S. sed ad solum Patrem vota no-
stra dirigi velit: ipse enim solus liberalis &
dator munerum est, quiq; omnia largissime
suppeditat: *Qui dat omnibus, affluet, nec quid
quam*

Simile.

Cant. 3.

Ioan. 16.

Liberalitas
Deo Patri
propria.

1. ac. 1.

quam ab aliquo accipit. Nam quamvis filius essentiam suam Spiritui S. communicet, quam à Patre ipse mutuatur, & Spiritus S. eandem à Patre recipiat & filio, alteri eandem non communicando; Pater tamen solus liberalem se erga Filium & Spiritum S. ostendit, & nihil ab eisdem accipiendo, suam illis essentiam elargitur. atque ideo merito liberalitas illi attribui potest: nec sola hæc, sed & magnificentia, nam donans quidquam, effusissime & superfluentur ipsum donat.

Seneca lib.
de beneficiis.

Cum quidam, referente Seneca, munus aliquod & honorarium ab Alexandro Magno peteret, sed exigui ipsi momenti; rex rei exiguitate & petentis inopia perspecta, integram ei urbem donavit, quam beneficentiam demiranti, ait rex, *Ut in te conferam beneficium, non quis sis, aut quibus dignus; sed quid me elargiri conveniat, attendo.* Idem omnino de Patre æterno Rege illo regum sentiendum; qui benefaciendo nostram vilitatem non intuetur, sed magnificentiam suam; viderique non quid nostra indignitas mereatur sed quid diuinitatis amplitudini dare conveniat. Ideo in Evangelio Christus ait, *Si quid petieritis Patrem in nomine, &c.* id est, *Petite quodcumque volueritis, ac scitote Deum largum & munificum esse.* Ut & alio loco ait, *Omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, &c.*

Ioan. 16.

Soli iusti
Dei filii,

Ioan. 8.
& Ioan. 3.

Ioan. 6.
Ipsi.

Cœlestia

Secundo notandum hic venit, verba hæc non nisi de solis iustis accipienda; qui soli Patris æterni filii sunt ut peccatores filii diaboli: Vti in Evangelio de Iudæis Dominus ait, *Vos ex Patre diabolo estis.* & in Epistola sua Ioannes, *Filius Dei & filij diaboli estis.* Et sicut filiorum Dei est, Deum assidue orare; ita horum, ab oratione nimirum quantum abhorere: ipsorum namque preces Deus non exaudit, ut bene in Evangelio cæcus ille affirmavit, *Scimus quia Deus peccatores non exaudit; & olim Isaias, Cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam, manus enim vestra sanguine plena sunt, i. peccatis; cum caritate & benignitate refertæ esse deberent.* Solis igitur iustis verba hæc dicta sunt, *Si quid petieritis Patrem in nomine meo &c.*

Tertio notandum est, ut docte admodum

olim magnus notavit Augustinus. Christum vera sunt hæc verba usum, quo nos edoceret, non terrenam nisi cœlestia in oratione à Deo postulanda, ro meram quæ vere & essentialiter quidquam sunt; nõ nihil vero terrena, quæ non nisi metæ illusiones, imposturæ, vanitates, & inania phantasmata. Sunt nimirum cœlestia, entia vera & realia, ut quidem Philosophi loquuntur, terrena vero & mundana, entia rationis & fictitia. Quorum inania graphice olim Psaltes descripsit, cum de rebus mundi huius ait: *Filij hominum ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* Atque hunc conceptum calculo suo confirmans Augustinus quodam in loco scripsit: *Qui vere Christianus est, non ista temporalia petere debet, sed totum pondus orationis & intentionis suæ ad expectandam æternam beatitudinem debet impendere.* At hodie, prohi dolor! aliter vitam suam plerique mortalium institunt, nemo cœlestium recordatur, nemo de celo sermonem instituit; omnes quæ mundi sunt & loquuntur & spirant, atque à Deo in oratione postulant.

Rogabat Samuelem Saul, Deo ut supplicaret, ne regno Israel priuaretur; nec solio deturbaretur; tantaque instantia & importunitate rogabat, pallium eius ut apprehensum conscinderet: verum, ut delicti sibi veniam obtineret, ne verbum quidem fecit. Ad eundem modum ut plurimos hodie reperite est, qui magno animi ardore contentioneque, regna, dignitates, honoresque à Deo postulant; de gratia vero eius, vel benedictione cœlesti obtinenda vel de animæ salute nemo sollicitus est.

Imo sæpenumero contingit, quod vere deplorandum est, ut multi, oratione abutentes, sibi animæque noxia petant, quæ plus obis quam profint. Rachel, Iacobi vxor, tanto prolis habendæ desiderio tenebatur, ut honestatis propemodum limites egressa, & sterilitatis impatientissima, marito indignabunda dixerit, *Da mihi liberos, alioquin moriar.* Et ecce Deus, voti eam compotem reddens, desiderioque illius satisfaciens, duos ei liberos concessit, in quorum vnius partu, Benjamin scilicet exspiravit. Vt sancta hæc mulier, liberos petendo, nesciebat

sciebat sibi liberos mortem causaturos : ita plerique à Deo in oratione multa postulant, quæ interitum & ruinam animæ sæpenu-
 to adferunt

Rebecca, matronarum sui temporis facile princeps, liberos etiam enixe à Deo postulat; at cum iam in prægnantis utero gemini decerent, seseque mutuo calcibus colliderent, voti quodammodo pœnitens, dicebat tristis, *Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere ?* Docet hæc enos historia, mundi huius homines sæpius magna instantia & affectu liberos, diuitias, dignitates, honores aliaque sexcenta in oratione à Deo contendere; & frequenter in eorum eos natiuitate partuque mori, & vitam simul & animam perdere videmus. Quando igitur quid à Deo postulabis, quæ profutura salutis tuae sint, pete, & in solo Christi nomine. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo.*

Hinc veteres Iudæi, cum quid à Deo postularent, quo ipsum facilius obtinerent, nomina & opera proauorum suorum, Abraham, Isaac & Iacob, velut mediatorum, interponerent, dicentes, Memento obsecro Domine, Patrum nostrorum, Patriarcharum illorum veterum, qui ex toto te corde dilexere. Quod fecisse Moysen legislatorem certum est, cum populo diuinum furorem promerito veniam orando obtinuit, Deumque illi propitium reddidit. Ipse quoque rex Israel Salomon, perspectum habens, quam Deo grata parentis sui David opera extitissent, nomen illius in precibus suis interponere solitus erat, eumque orationibus, quasi interpretem & votorum supplicationumque mediatorem præmittere. Ideo cum superbum illud & magnificentum templum Domino construxisset, & regias illas victimas & hecatombas immolasset; genibus in templi medio in terram prostratis, multaque à Deo contendens, hæc tandem clausula orationem terminauit, *Memento Domine David, & omnis mansuetudinis eius.* Quod testantur & Doctor anonymus, & Rabbi Salomon; dicunt enim, quamuis certo non constet, quis Psalmi huius auctor extiterit, vero simile esse, nec omnino absurdum, Davidem regem illius auctorem

Tom. I. Pars Hyemalis.

esse; ut qui eundem composuerit, ut in solemnium dedicationis templi die decantaretur; quam patris voluntatem filius impleturus eo illum tempore decantari in organis omnique musicorum genere iussit. Veteres igitur in nomine patrum & auorum suorum, Deorum gratiarum, orabant; Christianorum vero partes erunt, non iam in Patriarcharum, sed Iesu Christi, vnigeniti, inquam, Dei filii nomine, nec in seruatorum duntaxat, Deum precari. Audite consulentem id Christum, qui suos in suo nomine orare vult, *Si quid petieritis Patrem in nomine meo.*

Peccator igitur Patrem æternum non in suo, sed in nomine Vnigeniti illius orat, ob cuius merita donanda donare solet. Hoc modo orationem instituit David Rex, cum oraret, *In nomine tuo leuabo manus meas.* Per manuum autem leuationem in sacris litteris oratio denotatur, qui orantis gestus est. Dicere igitur Propheta vult, si quid in nomine meo, vel meorum meritorum respectu, à te peterem Domine, merito denegares, ut qui non nisi tormenta suppliciaque pro meritis sum; nihil porro erit, quod in dulcissimo filii tui nomine petere non præsumam. Scio enim, nihil te illi denegaturum.

Filii Iacob, quo veteres iniurias abolerent, vitam conseruarent, & à Iosepho fratre, Ægypti totius vicario, veniam commissorum obtinerent, in patris eum nomine orarunt, veterum ut iniuriarum obliuisceretur, nec de ultione sumenda cogitaret. Pater præcepit nobis antequam moreretur, ut hæc tibi verbis illius diceremus: *Obsecro ut obliuiscaris fratrum tuorum, & peccati atque malitia quam exercuerunt in te.* Hinc obsecro, discant peccatores, qui magnum illum Deum, non vicarium, sed verum cœli terræque Dominum, grauissimis toties delictis offenderunt, & ad iracundiam prouocarunt; Patrem cœlestem in carissimi filii nomine rogare, veterum ut delictorum veniam concedat, pœnitentes in gratiam recipiat, ac benigne complectatur.

Historia hæc alterius mihi memoriam refricat, quam eidem Patriarchæ accidisse constat,

O o o o

constat,

constat. Fratres illius cum in *Aegyptum* venissent, & cum frumento dimissi essent, non prius in conspectum illius venire potuerunt, quam *Beniaminum* fratrem natu minimum adduxissent, *Alioquin*, inquit, *nō videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum*. Idem nobis à Patre cœlesti dici credamus, Auditores, qui non prius nos in suum venire conspectum vult, quidquam oraturos, quam fratrem nostrū, non dico *Beniamin*, sed *Iesum Christum*, conducamus. Dicit hoc *Euangelista*: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, &c.* Id est, virtutem meam meritaque interponentes; sua enim *Christus* merita nobis vitro resignat, libensque donat, ut eadem *Patri* aeterno offeramus, atque iis orationes nostras roboremus. Quocirca, quamvis oratio infinita *Dei* misericordia nitatur, iusticia quoque niti dicenda est; cum quæ *Christus* iuste meritoque promeruit, interponimus; qui sua in nos merita quam cumulatissime gaudet transferre. Atque ut generosus aliquis *Imp. & dux*, multis tropæis nobilis & victoriis variis celebris, qui sæpius hostem ad interneccionem usque deleuit, vires plurimas expugnauit, regna Principi suo varia subiecit, si illum nulla recepta obtor labores & victorias mercede, mori contingat; in extremo vitæ articulo constitutus regem alloquitur, *Ecce*, serenissime Princeps, plurima tuo nomine discrimina adii, vitæ pro regni tui gloria sæpe in præsentissima pericula conieci, hostes, à regni tui finibus exegi, eorum potentiam fregi, cumque nullum laborum hastenus præmium repererim, modo liberos meos vnice tibi commendo, eorum ut memor sis rogo, & enixe suppliciterque te precor, ut si quo ea de causa superstitē me præmio affectes, in illos, quasi in alterum me & animæ meæ partem, omnem beneficentiam transferas. Ita & *Christus Dominus*, cum morti vicinus esset, & iam dudum diaboli potentiam fregisset, mundum domuisset, & varias de hostibus suis victorias retulisset, omnes nos *Patri* aeterno in cruce moriens commendauit, enixe postulans; sua ut in nos ille merita transferret. Atque ideo hodie nos docet, ut suo in nomine *Patrem* ora-

Gen. 43.

Ioan. 16.
Christus
sua in nos
merita
transfert.

Simile.

remus, suaque merita, mediatoris loco, interponeremus, *Si quid petieritis Patrem, Ioan. 16. &c.*

Notat hic *Oecumenius*, *Christum* hisce verbis docere voluisse, vere se *Deum* esse, cum in suo nos orare velit nomine, & in illo omnia nos impetraturos afferat. Mirabile siquidem & efficax nomen illius sit oportet, in quo omnia petita impetremus, quod soli illi proprium; cuius & potestas infinita & virtus immensa, qualis est *Dei*. Merito proinde *Psalmographus* exclamat, *Dominus Dominus noster quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra!* cum in ipso homo omnia à *Patre* quæ petierit impetret. Hæc scilicet orationis virtus, & precum potentia.

Hanc igitur expositurus, dico tantam orationis vim ac robur esse, ut nihil non efficiat & effingat: ipsa dominatur omnibus, ipsa captiuos redimit, infernales abyssos occludit, cœlos referat, bestias in miribus imperat, oraque frangat esurientium animalium, inimicos prosternit, carceres effringit. Vnica oratio est: quæ *Ionam* *Prophetam* ceteri vetero eduxit, *Danielem* à lacu leonum, & ceteros; *Paria* pueros à camino ignis liberauit. Ad hæc vnicæ orationi, *Filii* *Dei* incarnatio est adscribenda: ait enim *D. Thom.* sanctos *Patres* sola oratione & postulatione eandem à *Deo* impetrasse, merito de congruo. Quod & *Prophetæ* aperte præsignarunt, & impiis *Psalmographus*, *Propter miseriam in opum, & gemitum pauperum, nunc exurgam dicit Dominus*. Nec sola *Verbi* diuini incarnatio, verum ipsa quoque mundi redemptio salutisque humanæ reparatio vni adscribi imputarique debet orationi, cum clamore valido & lacrymis offerens, exauditum est pro sua reuerentia. Ipsam quinciam *Genitum* conuersionem atque *Ecclesiæ* exordium & fundationem attribuire soli orationi oportet: ait quippe *Psalmista*: *Postula à me, & dabo tuis gentes, hereditatem tuam.*

Oratio præterea generale quoddam instrumentum est, quod ad omnia efficienda & agenda conducatur, inque hominum negotiis pertractatis plurimum proficit: & quem admo-

fateatur Moyses orationibus teneri: qui postulat se ab eo dimitti. Cui suffragatus in Elegiis Ouidius ait in eundem propemodum sensum,

*Sape Iouem vidi, cum iam sua mittere vellet Li. 5. Trist.
Fulmina, thure dato sustinuisse manum.*

Sunt & alia orationis vires, quas paucis huc adducam. Ipsam à tribulantium insultibus immunem, & ab omni aduersitatum, in huius vitæ curriculo, turbine liberat. Ipsa à tentationibus liberat. *Baruch. 4.* Hunc in sensum Propheta quidam ait, *Clamate ad Dominum & eripiet vos de manu Principum inimicorum.* Cur Glossa in quartum cap. Iudith & Origenes commentario in Numeros subscribunt, cum vanimiter dicunt, vnum orando hominem plus posse, quam aliquot millia præliando: robori bellico orationem, & preces armis præferentes.

Quid obsecro oratio non potest: ipsa demones compescit, superat, eiisque legem imponit, in quo Christus ipse mihi perat. *Matt. 17.* præit, dicens, *Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in ieiunio & oratione.* Hinc illam *Marc. 9.* Ambrosius clypeum appellauit, quo omnia nequissimi hostis tela excepta franguntur, *Bonum scutum, inquit, oratio, quo omnia aduersarij sticula repelluntur.* Quod à Psalmo-grapho didicit, qui in canticis suis ait, *Pro eo ut me diligere, detrahebant mihi, ego autem Psal. 104.* orabam: ad quod etiã refertur potest quod alio loco dicebat, *Fulgur à coruscationem & dissipauit eos: emitte sagittas tuas & cõturbabis eos.* *Psal. 123.*

Adeo quoque potens & valida oratio est, Oratio pugnae militariae & prælio comparatur: comparationem parata, hanc adhibuit Apostolus, Corinthiis de seipso scribens, *In carne ambulantes non secundum carnem militamus.* Oratio pugnae militariae & prælio comparatur: comparationem parata, hanc adhibuit Apostolus, Corinthiis de seipso scribens, *In carne ambulantes non secundum carnem militamus.* Origenes etiam *super Exo. Rom. 15.* Israelitarum cum Amalecitis conflictum & victoriam examinans, Mose in monte ad Deum manus leuante & orante, ita sententiam tandem tulit, *Indicatur, populum Dei non tam manu & armis quam voce & lingua pugnare, ad Deum orationem fundendo.* Quo etiã facit, quod ad Romanos scribit Apostolus, *Obsecro ergo vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem S. Spiritus ut adiueris me in orationib. pro me ad Deum.*

Oooo 2 Poito

admodum ad faciliorem commerciorum rationem pecuniæ vsus introductus, permutatiq; pecuniaria inueniuntur, qua nihil in contractibus humanis nec vtilius aut facilius adeo vt, qui pecuniam habeat, omnia se posse & in manibus habere libere dicere queat: Ita oratio spiritualis quædam pecunia dici potest, vt quæ omnia valeat & domer. Caeteranus, postquam pluribus docuisset, summum Pontificem plenariam potentiam habere, qua si abuti vellet, vniuersam Ecclesiam subuerteret & pessum daret, dicere non veretur, Deum non Ecclesiae, ad tantum malum euitandum, remedium dedisse, quam orationem: qua & tantam calamitatem auerteret, cuius virtute tam præfens periculum à ceruicibus suis propulsaret. Nec hæc solius Caeterani aliquando opinio fuit, sed & piissimi optimique regis Iosaphat, qui aduersitatibus pressus ad Deum confugiens dicere solebat, *Dum ignoramus quid agere debeamus periculis circumuallati: hoc solum habemus residuum, vt oculos nostros dirigamus ad te, & preces nostras, velut patronos & mediatores interponamus: oratio siquidem sola malorum vnicum est remedium, & sola spes nostra.*

Tanam quoque plurimi Doctores orationi vim & robur adscribunt, vt solam eam peccatori, gratiam iustum facientem, impetrare posse putent, & veniam obtinere eumque ab omnibus delictorum maculis emundare: equidem in ea sum sententia, vt hoc, sine interiori Pœnitentiæ actu, fieri posse negem: atq; ita verba illa Euangelii intelligenda credam. *Petite contritionem, & accipietis: quærite confessionem, & inuenietis: pulsate orationem, & aperietur vobis.*

Ea orationis efficacia est, vt ipsum etiam Deum euincat, ei quodammodo vincula iniiciat, & de diuina maiestate triumphum agat, iustitiæ furorem sistat, namque illius compescat ac retundat. Testem audacioris huius encomii ipsum habeo Deum, qui importunis Moysi precibus euictus, cum iam populû idololatriæ cultu flagella promeritum funditus delere decreuisset, ait, *Dimitte me, vt irascatur furor meus contra eos.* Quod Glossa exponens de suo addit, *Deus se*

impetrandi accom- modam.

Oratio de preces.

Par. 20.

Oratio peccatores in viâ iustitiæ reducere potest.

Oratio Deum euincit, eiusq; iram placat.

Exod. 32.

Orig. lib.
10. in Epi-
stol. ad Ro-
man.

Porro loco *adiuuatis me*, Græcus textus habet *συναγωνιστάς*, id est, simul configatis, vel configenti in eodem stadio succurratis quod & obseruauit Origenes dicens, *ἀγωνιστάς*, dixit Apostolus, ostendens quasi agonem haberet certamenq; orationis.

Cant. 7.

Eodem etiam sensu explicanda sunt verba illa Cantico: *Quid videbis in Sulamite, nisi choros castrorum?* Ecclesia enim, cuius sponsa figura est, propter varios Sanctorum ordines, diuersasq; hierarchias, tum etiam propter animos masculos armorum que usum, castris comparatur. Bene autem, inquit Theodoretus, Spiritus S. *choros castrorum* hic usurpauit, eo quod dum Deilaudes & præconia in choris templorum decantantur, vniuersa Ecclesia quasi armis gloriosa triumphare videatur. Exclamem igitur iure, *ô Oratio vere admirabilis ac diuina.*

Oratio naturæ vires superat.

Verè inquam admirabilis & potens, ut pote quæ omnem naturæ potentiam longo interuallo antecellat. Natura enim nullum conferuare corpus potest sine alimento & esca: quod & Aristoteles libro de generatione confirmat: *Omne viuans quamdiu uiuit, indiget alimento conuenienti naturæ suæ.* At oratio sola hocce efficere potest, ut in Mose Hebræorum ductore aperte apparuit, qui inter alios sexcentos, quadraginta diebus & totidem noctibus, sine vilo alimento, solam orationem cibi loco adhibens, stupentem naturam & tantum miraculum admirante, iam monte vixit.

Angelorum potentiam superat.

Ipsa quinetiam omnibus potentior est Angelis: quod hæc ratione probo: Angeli siquidem, si Philosophis & Theologis fides adhibenda, cælos impellunt, & eorum sunt directores: at oratio ipsum cælorum conditorem mouet, non quidem motu locali, sed virtute suæ & potètia: quod ipsum quocumque voluerit, quo nobis in necessitatibus succurrat, & benignum se declaret, impellat ac trahat. His addo multa sapenmero orationem effecisse, quæ ipsam Angelorum potentiam auctoritatemque exsuperent: ipsa enim cælos stitit, Planetarum, regem in medio axe ad tempus sistere coegit: ipsa Eliæ ore profusa cæli fontes occlu-

Is. 10.
3. Reg. 17.

sit, & imbrium thesauros triennio & semestri nemini patere voluit, ut homines præ fame & siti in terra emorerentur.

Omnium etiam creaturarum potentiam antecellit, ita ut quidquid ceteræ possunt, creatura nihil esse aut leue videatur. Equæ enim creatura, propria virtute mortuum ad vitam reuocet? nam, Philosophorum placitis inhærendo, à priuatione ad habitum non datur regressus. Verum efficere hoc oratio potest: testis sit Elisæus, qui precibus suis Sunamitidis filium ad vitam reuocauit. Nulla deinde creatura est, quæ propria virtute in creatorem ipsum transmutari queat, at per orationem fieri hoc potest, & quotidie in templo fieri videmus: quando in sacrosancto Missæ sacrificio, panis & vini substantia, per sacerdotis preces & sacra consecrationis verba, non sine miraculo & vehementi creaturarum omnium stupore, in pretiosi corporis & sanguinis Christi lesu substantiam transeunt: licet enim in quantum homo creatura sit: in quantum tamen Deus creator est. Atque hæc Theologorum omnium in quartum sententiarum est opinio. Verè igitur regia, sancta, diuina, & admirabilis potètiæ oratio est. Hæc prima concionis parte dicere de oratione decreueram, quæ ad eiusdem perfectionem requiruntur dicenda supersunt, qualitates inquam & conditiones requisitæ.

Prima virtus eidem quam maxime necessaria est humilitas: nam, teste Ecclesiastico, *Oratio humiliantis se nubes penetrabit.* Atque ita intelligendam esse docet Iacob cum Angelo luctam Osee Propheta: *Et inualuit, inquit, ad Angelum, scilicet Iacob, & confortatus est, fleuit & rogauit eum.* Quibus è verbis colligi datur, luctam illam & duelum Iacob cum Angelo aliud non fuisse quàm gemitum & humiliationem cordis in Iacob, qui Esau fratris potentiam & occursum veritus, coram Deo se in orationem prostrauerat, auxilium cum gemitu & lachrymis effusus deposcens. Adeo ut præcipua orationis illius pars fuerit humilitas admirabilis.

Quin & alio loco Geneseos, cum Abraham Deo pro Sodomitarum incolumitate confere-

Gen. 18.
natio

uationeque supplicaret, vbi Vulgata legit: *Quia semel cepti loqui.* Hebraei legunt. *Eis, cepti loqui nunc.* Quasi dixisset, fieri ne potest, aut credibile est, Domine, me tecum loqui, & precibus te flectere praesumere? Magnae profecto humilitatis argumentum, at quae orationem illius Deo acceptam & gratam redderet.

Hinc factum puro, quod Sancti omnes Deum oraturi, quo humilitatem animi declararent, in terram se semper prostrauerint, velut indignos sese arbitraantes, qui cum tanta maiestate oratione interprete, colloquerentur. nam corporis humilitatem Spiritus & animi humilitas sequi solet. Exemplo sit redemptor qui pridie quam mortem occumberet, non modo genua in horto oliuarum reclinauit, Patrem suum orans, sed quo sese amplius humiliaret, etiam pronus in terram procidit, dicens. *Pater mihi possibile est transire a me calix iste.*

Matt. 26.

Exod. 17.
Oratio ab orationis nomine dicitur.

Moses cum, velut Dei altissimi minister, in Aegyptum descenderet, hac oratione Pharaonem regem compellauit, *Descendent omnes serui tui isti ad me, & adorabunt me dicentes, Egredere tu & omnis populus qui subiectus est tibi.* Alius autem Interpres loco adorabunt me, vertit, *orabunt me:* atque ita & Syrus interpretatur, & Paraphrastes Chaldaicus. Vnde manifestum redditur, quam humilis barbarorum illorum fuerit oratio, cum adoratio appelleretur, & Mosem adorasse omnes dicantur. Maximus autem humilitatis actus ipsa est adoratio, quo nullus maior exhiberi potest; in hac enim iam corpus quae Spiritus diuinae se maiestati & potentiae omnipotentii subiiciunt, & obedientiam supplicem spondent. Actalis sit oratio oportet, quae sine adoratione fundi non potest, cum hac euidentis fidei & obsequii nostri erga Deum summum testimonium sit & argumentum, vt a quo omnia dependere, dirigi, donatque consiteamur.

Quantum porro huiusmodi oratio commodi afferat, quamque efficax sit, dici non potest: oratio quae humilitas stipat, & comitatur animi submissio. Huiusmodi fuisse legitur oratio respiscētis & supplicis Publicani; qui templum Deum oraturus ingressus, adeo,

Luc. 18.

peccatorum suorum turpitudine ob oculos in oratione posita, erubuit, vt nec oculos in caelum attingere ausus fuerit, sed pectus tundendo, & se cum cingemiscendo supplex dixerit, *Deus propitius tene-tus esto mihi peccatori.* Talem & Manassis rex regis orationem fuisse sacri Regum annales testantur: hic namque genibus in terram prostratis, atque oculos lachrymis suffusos, & cor amaritudine confectum habens, tam se gemensque ad Deum clamabat, *Peccauit super numerum arenae maris, & nunc flecto genua cordis mei ad te Domine.* Ille porro cordis genua, & non corporis, flectere dicendus, qui coram Deo in oratione sese submitit.

Solet vt plurimum sancta haec cordis humilitas lachrymas oculis elicere: ideoque Psaltes Psalmo trigesimo octauo Deum deprecans aiebat, *Auribus percipe lacrymas meas.* Lachrymae porro non auribus percipiuntur, sed oculis videntur: pius tamen hic rex insinuare volebat, orationes suas lacrymis plenas esse, sciebat utique preces, quae lacrymis & piis suspiriis saginantur & referuntur Deo gratissimas existere: Merito igitur sponsus, omnia certarum animi harmonia, turturis sese gemitu & suspiriis delectatum ait, quae in terra sua audierat, *Vox turturis audita est in terra nostra.* Vnde colligere est orationem lachrymis mistam & festu stipatam Deo longe esse acceptissimam.

Quam efficax autem, Deus bone, huiusmodi esse solet oratio, quam & lacrymae poliunt & suspiria suffercunt, quantasque obtinere victorias! Idcirco armis similis esse in genesi perhibetur: Iacob quippe Patriarcha filio Ioseph portionem hereditatis dimittens ait: *De tibi partem unam extra fratres tuos quam tuli de manu Amorrhai in gladio arcu meo.* Nusquam porro Iacob bellum gessisse aut cum hoste conflixisse, aut arcum cum hoste terendisse legitur, quin potius iratus fuisse, quod filii, Sichimitas, ob Danae sororis raptum, arma mouentes exciderint, & sanguinem crudeliter effuderint. Vera igitur Chaldaei Paraphrastra lectio est dum habet, *qua orationibus acquiescit.* Illae enim meliora arma sunt & valentiora quam arcus, gladii, aut hastilia. Hinc in libro Iudicum, Madianitae tum armis tum precibus profligati leguntur.

Cant. 2.

Gen. 48.

Oratio armis similis esse dicitur.

Num. 22.

Balaam Moabitarum Rex numerofum aduersus Israelitas colligens exercitum, eosque armis profecutus, omnem mox belli curam deposuit, pseudopropheta Balaam consulendo, ut prosperum belli successum precibus ille à Diis impetraret: nam ut bene obseruauit Origenes, fama didicerat, Israelitas non nisi precibus ad Deum fufis victoriam consequi, eosque non arma manu præferendo, sed preces fundendo, cum inimicis conflictum ire solere. Quamobrem iisdem illis armis inuadere consilius putauit. Quam valida igitur hæc arma futura sunt, quando humilitate temperabuntur.

Dant. 14.

Pisces illi immundi censebantur, qui pinnulis & squammis carebant: qui vero pinnati & squammati erant, mundi habebantur: eo quod hæc pinnis in aere saliant, & quasi volare videantur; quæ autem vero velut lorica contegantur. Myfterium denotat eos coram Deo mûdos esse, qui orationis alis in altum se sustollunt, cœlestia contemplaturi, & sub humilitatis squaminis, velut lorica è virtutibus contexta, delitescunt, ne ab hominum mundanorum oculis videantur. Viuat igitur & omnium ore celebretur oratio humilis ac demissa de se sentiens.

Oratione ornat caritas.

Tob. 12.

Ezech. 1.

Altera quæ orantibus necessaria est virtus, ipsa dicenda est caritas: atque hanc intellexit Raphael Archangelus, cum Tobia iuniori diceret: *Bona est oratio cum ieiunio & elemosyna.* Mystica etiam illa animalia, quæ Ezechiel Propheta vidit, inter cætera quæ præferebant prodigia, manus hominum sub pennis habebant, quo aliud non denotabatur, quam sub oratione & contemplatione, quæ animæ nostræ alæ sunt, manus, id est, opera caritatis latitare debere, quæ binas hæc alas fulciant & sustentent. Senes quoque illi, quos Ioannes in Apocalyp. vidit, phialas aureas thymiamate plenas & fuffibus refertas habuisse leguntur: *quæ sunt, inquit, orationes Sanctorum.* Emblemata hoc expositurus, dico ideo potissimum ab Apostolo orationes, phialas aureas nominari, quod orantium corda carnea iam esse non debeant, sed aurea & luculenta caritate æstuantia.

Huiusmodi porro cor à Domino Psal-

mographus exposcebat, conceptuque meo quam proxime accedens aiebat: *Dirigatur Domine oratio mea, sicut incensum in conspectu tuo.* Nam ut thus & incensum acerrimè impositum nisi ignis adfit, nullum emittere fumum aut odorem potest: ita orationis incensum nullam spirare suauolentiam poterit, nec Deo gratum esse, si cor è quo proficiscitur, diuini amoris igne non succendatur, & dilectionis flammam non emittat, nisi inquam ardeat sancto quodam amore, non erga Deum tantummodo, sed & erga proximum, ut nimirum pro omnibus in genere oret, pro ipsis etiam peccatoribus & infidelibus. Huc alludit Psalmographus, cum diceret: *Es fundo in conspectu eius orationem meam.* Es fundere autem, est quidquam foras eicere, quasi diceret: Oro pro iis qui sunt extra gratiam Dei mei constituti pro peccatoribus inquam, ethnicis, amicis, & inimicis pro noris & ignotis. Caritas igitur hac in sphaera operatur, atque ad omnes sese creaturas extendit.

Angelus ille, qui Ioanni in Apocalypsi ante altare apparuit, thuribulum aureum secum deferrebat: quo aliud non declaratur, quam neminem coram Dei altari comparere posse, id est, Ecclesiam orandi causa ingredi, quam qui Angelorum vitam imitatur, & cor caritate velut auro radians habeat, è quo incensum orationis egrediat, & suauissimos odores emittat.

In tabernaculo Moysi, aut templo Salomonis duo altaria reperire erat, vnum holocaustorum, & ipsum æneum: alterum thymiamatis, & illud aureum. Primum quidem sacrificium crucis denotabat, quod æneum & sonorum erat, quia in omnem terram exiit sonus eius, eo quod crucis Christi prædicatio omnes terræ angulos penetrarit: quanquam tropologice S. Gregor. poenitentiam & carnis mortificationem hic designari putet. Alterum vero, de quo Exod. 30. Beda sanctos & iustos denotare existimat, qui rerum cœlestium contemplatione sublimi elati, & procul à terrenis constituti, non procul à sanctis sanctorum, Angelorum instar commorantur, quotidieque in altari thymiamatis thus orationum

Oratio
ritualis &
vocalis per
altaria ta-
bernaculi
designatus

num adoleat, ac superni ipsi amoris igne succendunt, quod diuinæ deinde maiestati sancte pieque offerunt. Ipse vero per duplex hoc altare, duo orationum genera designari putem, mentalem scilicet ac vocalem: per altare nimirum thymiamatis mentalem; per holocaustorum autem, quod æneum ac sonororum erat, vocalem: vtrumque vero caritas igne semper ardeat necesse est.

Leuit. 12.

Ceterum quando orationem caritate succentiam esse debere dico, supponendum est, orantem omni vacare debere delicto. In cuius rei signum præcepit olim Deus, ne quis immundus, aut næuum aliquem corpore præferens templum ingredi, aut tabernaculo propius accedere præsumeret, vel etiam sacrificium offerre, nisi prius mundaretur. Idem etiam lex Evangelica præcepit, cum neminem peccati sordibus inquinatum aut culpam aliquam corde fouentem, ad altare sacrum vult accedere, quo preces Deo offerat: tunc enim oratio robur suum amittit, & quodammodo eneruatur, orantique in vitium cedit & peccatum.

Oratio gē-
næ præ-
cose com-
paratur.

Naturalium rerum scriptores tradunt, gemmæ cuiusdam genus reperiri, cui nomē Dioscorides, admirabilis potētiæ ac stupendarum virium, quibus tamen penitus destituitur, si mortui ori indatur. Naturæ hocce opus ad gratiam transferens, dico orationem lapidem esse, quo Davidis exemplo demones prosternimus, lapidem inquam pretiosum, magnæ energiæ atque efficacitæ: qua tamen priuatur, si peccatoris, qui eorā Deo mortuus est, ore exeat; ac tunc tantum abest, oranti vt prosit, vt animæ etiam perniciem & interitum adferat, oratioque, vt de impio olim Psalmographus ait, *uisu suu in peccatu suu*: cumque diuinam iram sedare, furorem conceptum placare, flagellique intentata auertere deberet, illa magis magisque accersat, & iram acrius succendat. Quod egregio exemplo confirmabo.

Psal. 108.

Bias Philosophus, cum quodam tempore cum sceleratis quibusdam & nebulonibus nauigaret, & vehemens subito tempestas exoriretur, illique in genua prostrati Deos inuocarent; ipse fictam illorum pietatem ir-

ridens: *Tacete*, inquit, *ne dii vos hic nauigan- tes sentiant*. Sciebat nimirum Philosophus, impiorum preces & orationes, corde iniquo nato prodeutes, Deum magis irritare quam placare. Prius igitur quam se ad orandum quis componat, animam purget & ab omnibus liberet sordibus, necesse est.

Refert magnus August. serpentis quoddam genus esse, quod priusquam ad fontem bibendi causa accedat, euacuato stomacho omne quod intrinsecus repositum fouet virus, eiciat, quam serpentis naturam ille proposito nostro adaptans, ait Christianos, cum ad orandum sese componunt, omne prius peccati venenum, si quod in corde latet euomere debere, quam Deo preces offerant. Hęc igitur oratio, quæ corde puro, & ab omni peccati veneno libero, sed caritate succento proficiscitur, perfectissima est, Deoque gratissima. At nec hoc satis: sed continua quoque sit oportet atque assidua.

Perseuerantia igitur & assiduitas tertio ad Perseuerantiam orationis perfectionem necessaria est. Vnde apostolus Iacobus: *Multum valet deprecatio necessaria, iusti assidua*. Dico igitur, si qua in re assiduitas & perseuerantia requiritur, in oratione eam & i recibus maxime desiderari, & in primis necessariam esse: hanc solam non deest importunitas huic vni congruit animosa pertinacia & cōtinua indefatigataque ex- postulatio. Aliis in rebus vitium est violentia, at in oratione virtus: de orantibus igitur illud merito vsurpari potest: *Regnum caelorum Matt. 11. vim patitur, & violentis id est, importuni de- precatores, rapiunt illud*.

Quo loco in Psalmis legit Vulgata, *In manus tuas commendo spiritum meum*, alii habent Interpretes: *In manus tuas commendabo spiritum meum*. atque ita Græcus textus præfert & Chaldaica paraphrasis: vnde iusti in orando perseuerantiam colligere possumus, qui non semel tantum orant, sed firmiter secum statuit totam vitæ tempus orando transigere, ac nulla non hora & loco precibus & orationi vacare.

Iacobi cum Angelo lucta in sacris litteris Gen 32. celebratur, sed eo potissimum nomine, quod tāta ipsius terreni ac mortalis licet hominis, importunitas fuerit, vt firmiter in animo

Preces im-
piorum
Deum ma-
gis irritant
quam pia-
cant.

Li. de pers.
iustitia ad
Iulian.

Iacob. ult.

Matt. 11.

Psal. 30.

Gen 32.

animo statuerit, non prius cœlestem illum spiritum dimittere, quam benedictionem petitam ab eodem obtinisset. Iam paulò ante dixi, luctam hanc veram orationis, quã homo ad Deum fundit, imaginem esse, in hac igitur sola importunitas commendanda est, animosque censendi illi, qui in oratione assidui sunt, nec prius quiescunt quam gratiam à Deo obtinuerint, & votorum compotes facti fuerint.

In vitis
Patrum.

Mendici
nos docēt
orare Deū,

Religiosus quidam in oratione assiduus & continuus, fratribus aliis modum orandi Deum rogantibus respondit, à nullo alio orandi se rationem quam à mendicis stipem ante diuitum ianuas postulatis, vicia sua & plagas, non semel aut bis, sed sæpius demonstrantibus, quo eos ad misericordiam flectant, & eleemosynam in paupertatis subsidium extorqueant didicisse, & ab illis ipsos etiam discere posse. Innuere scilicet volebat, quod cum pauperum instar mendicorum, quotidie ante magni Dei ianuam panem nostrum quotidianum aliaque gratiarum charismata deposcimus, non prius à necessitatibus nostris diuinæ maiestati representandis, cessare debeamus, quam eleemosynam aliquam aut munusculum ab eadem impetremus.

Esth. 25.
Esther o-
rationis
typus.

Esther regina, formosissima sui temporis mulierum, ad regem cum ingrederetur, petitiones suas declaratura, duas secum ducebat puellas, vnã cuius humeris inniteretur; alteram quæ syrma traheret. Vera hæc imago fuit rei de qua modo agimus. Regina quippe hæc orationem designabat, per quam ad regem regum Deum accessum habemus cū eodem locuturi: quæ quo secure incedat, & maiori cum plausu excipiat, duas habeat virgines, comites necesse est, vnã cuius humeris fuleiatur, humilitatem scilicet quæ eandem sustentat; alteram quæ sinuosa vestium volumina subleuet, perseverantiam scilicet quæ perfectam semper orationem sequitur.

Psalms.

Hac virtute orationes suas exornabat, Psaltes de se siquidem testatur: *Mane ad stabo tibi & videbo* Verbum vero *ad stabo* perseverantiam denotat, cuius loco Hieronymus ad fontes Hebraicos *contemplabor* transtulit, quod tan-

tundem significat. alio item loco, vbi Vulgata præfert: *Anticipauerunt vigilas oculi mei*; alia versio habet: *Tenebras vigilas oculis meis*. Id est. Tam grata tibi orantium perseverantia, vt oculos meos, quo ad te integras noctes vigilent, & excubias quodammodo agant, cogas, quo ita in oratione perseverem. Psalmo item 95. vbi legimus vulgo, *Sanctimonia & magnificentia in sanctificatione eius*. S. Hieron. transtulit, *Fortitudo & exaltatio in sanctuario eius*. Sanctuarium porro orationi locus debitus est, eius vero comites, fortitudo, ad incessanter orandum, & nunquam deficiendum; & cordis exultatio ad perseverandum assidueque orandum.

Verum quod perseverantia essentialis orationis pars eam propterea omni ratione diabolus impedire contendit, & interrompere. Quod exemplo quodam faciam manifestum: Religiosus quidam, vt in Dialogis refert Greg. orationem cœptam semper intermittere, & non nisi quam breuissimas fundere preces, impatiens moræ, solebat: & quamuis fratres hanc in eo leuitatem sæpius reprehenderent, non ideo tamen in orando reddebatur constantior. Accidit interea S. Benedictum ad illud monasterium diuertere, & de monachi huius leuitate certiorum reddi, quem cum ad se vocarum curiosius inspexisset, vidit nigellum quendam pedibus illius aduolutum (dæmonem hæc dubie) qui eum à sancto orationis exercitio auocaret. Procidit igitur in genua sanctus Pater, cumque pro salute illius Deum deprecatus esset, dæmon, omnis perseverantiam inimicus, ab eo mox deceffit.

Idem quoque Gregorius huc etiam trahit Lib. 2. cap. 1. historiam aliam Geneseos. Abraham cum Dei iussu animalia quædam offerret in sacrificium, ecce volucres cœlo delapsæ in aram descendere victimam deuoraturæ; quas cum sæpius ipse abegisset, iterum tamen atque iterum importunæ illæ harpyiæ ad prædam redierunt: nec prius ab iisdem liberatus fuit, quam somnus eum oppressisset. Qui curiosius hoc introspicere voluerit, & Greg. moralitatem sequi, reperiet haud dubie, orantem, Deoq; gratum precum sacrificium offerent-

offerentem, à rapacibus semper auibus, dæmonibus inquam infestari. Non ideo tamen orationem abrumpat, sed eandem continuo vna cum vanis cogitationib. abigat, nouam attentionem comparet, & in orando perseveret, donec tãdem sol occidat, & dormiendi tempus ingruat, id est, donec vita huius dies præterierit; fieri enim non potest, vt quamdiu viuimus, ab importunis illis auibus immunes simus; ideo semper iis resistendum, & omni ratione abigendæ, inque oratione perseverandum.

Phil. lib. 2
cap. 22.

Xenophon Philosophus solenni Diis sacrificio offerendo impeditus, de filij sui in bello nece certior factus, cœprum sacrificiũ non intermisit, nec vultum ob tam lugubrẽ aut funestum nuntium cõtraxit: aut sacrum abrupit. Et ecce, pro pudor! Christiani hodie nisi importunitate victi filium orationis abrumpunt; & ob nugas aliquas molestiarum precando cessant: hac igitur Ethnici constantia & in orando perseverantia confundantur & erubescant.

At non ita viuendum est, Auditores, alteri vita vobis instituenda, amplectenda virtus est; & in primis virtutum regina Oratio. Audiuitis scilicet partes eius, audiuitis dignitatem ac potentiam, audiuitis præterea quæ ad perfectionem illius necessaria sunt. Hæc igitur omnia animis vestris in sculpta permaneant, & mementore cunctorum quæ vobis hæctenus dicta sunt; recordemini inquam in lacris literis eam thuri & suffitui comparari, & merito sane; nam quemadmodum odores nidoresque semper in sublimetendunt: ita & oratio si David experto fidem habeamus. *Dirigatur*, inquit, *Domine oratio mea sicut incensum*. Secundo, quemadmodum aromata & odora menta putrescentium locorum & sentinæ fœtorem tollunt, ita vt neminem offendat; sic & iustorum orationes pro peccatoribus deprecantium efficiunt, ne eorum delictorum fœtores diuinæ maiestatis nares offendant, vt pro meritis eadem nõ puniat, sed veniam benignus concedat. Tertio, vt odores & suffimenta magis redolent contusa, & thus magis fragrat igni iniectũ; ita & de Sanctorum orationibus sentiendũ; tunc illas feruentiores esse, & suauiores

Tom. 1. Pars Hyemalis.

spirare odorem, cum in persecutionum mundanarum mortario contunduntur vel tribulationum vitæ huius igni imponuntur.

Eia igitur Christiani, orationi diligenter incumbite; ipsa enim hominum & Angelorum interpres, interpres inquam, quæ omnium linguarum nouit discrimina, Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, Gallicæ, Hispanicæ, Italicæ, Germanicæ, aliarumque sexcentarum: ipsa peccantium patrona, cælorum amica, Dei carissima, diaboli terror; ipsa virtutum regina, electorum Philosophia; Sanctorum sermo, paradisi ianatrix, & animarum omnium consolatrix. Simul etiam pependite, quanta illius sit potentia & virtus, ipsa dæmonibus dominatur, infernas potestates compescit, Angelos ad flagellandum accinctos exarmat, tyrannos domat, mundum vniuersum expugnat, tempestates sedat, ignem cælo aduocat, astra sistit, feras siluis elicit, pluuias exsiccat, ventorum alas laxat, & laxatos restænat. Ipsa præterea morbos depellit, mortuos ad vitam reuocat, montes loco mouet, hominibus vt sine cibo potuque vitam transigant vires suppeditat, terram concutit, elementa inter se conciliat, aliaque infinita effecta, quæ omnem naturæ potentiam superent, producit.

Orationis
Epitheta.

Hanc igitur diligite, Christiani, & amplectimini, illius perfectiones sectemini, quæ ad eam necessaria sunt querite: cum igitur ad orandum vos componitis, adsit humilitas, stiper preces caritas, & comitetur eas perseverantia. Oratio enim, nisi humilis sit, mera est vanitas, si caritate non sustentetur, merum peccatum; si perseverantia defuit, nihil omnino promeretur: primum representat oratio Pharisæi, alterum preces & pœnitentia Achab, tertium Iudæ proditoris quamprimum deficientis, animi amaritudo. Tria igitur hæc simul concurrant necesse est, quæ ad perfectionem orationis non parum faciant; quibus si ornata fuerit oratio, perfecta erit Deoque gratissima.

Cõclusio.

Humilitate carés oratio non nisi vanitas.

Tu autem omnipotens & æterne Deus, ad quem preces nostræ diriguntur, eas re-

PPPP ge, &

ge, & nos ad eandem sanctè pieque fundendas dispone: scpe, fateor, plenæ imperfectio-
nibus sunt, nec exaudiuntur, eo quod non
bene fusa, scpe enim cum superbia & animi
elatione tibi eas offerimus, scpe in peccati
statu funduntur, scpe minima data occasio-
ne interrumpuntur. Humilitatem igitur ve-
ram, quæ eandem comitetur, caritatem & di-
lectionem, quæ eandem succendat, & robur,
quo in iisdem persistamus, elargire. Quæ si
impetrauerimus, vota precesque nostræ tibi
acceptæ futuræ sunt, ac per eandem in hac
vita gratiam, & in altera gloriam immorta-
lem consequemur, ad quam deducere nos
dignetur Deus Pater, & Filius, & Spiritus
Sanctus. Amen.

DOMINICA SEXTA
POST PASCHA.

Quæ est Dominica infra octauam
Ascensionis.

Partes.

1. Quod præscita minus sint noxia.
2. De testimonio S. Spiritus & Apostolorum.
3. De aduersis à Domino prædictis.
4. Cur suos affligi vellet Dominus.

Cum venerit Paracletus, quem ego mittam
vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Pa-
tre procedit, ille testimonium perhibebit de
me. Ioan. 15. & 16.

FIGURA.

ELIAS Propheta & sacrificuli Baal, cum
inter sese de veri Dei cultu, altercaren-
tur, his Baalim Deo vero præferentibus &
adoratione dignum asserentibus, illo con-
tra firmiter asserente, & prægnantibus ra-
tionibus euincente, solum Deum Israel ad-
orandum, sacrificijsque placandum; nec vl-
lum contentio finem haberet, ita tandem
inter eos conuenit: vt suo vterque Deo sacri-
ficiu immolaret, & victimas, ac quorum
Deus primus tunc ignem cælo demississet,

quo sacrificium absumeretur, ille verum ad-
orare Deum censeretur. Elias igitur è tr. la-
pidibus, in memoriam 12. tribuum Israel,
aram construxit, cui cum ligna & taurum
superimposuisset, quæ & aqua humectabat,
quo miraculi dignitas foret euidentior; in
genua procubuit & Deum orare cepit. Et
ecce ignis subito cælo in aram delapsus ligna
corripuit, victimam succendit & in cineres
redegit. Testari ita Deus voluit, Eliæ Deum
solum adorandum, & omni obsequio & cul-
tu dignissimum esse, reliquos vero omni ho-
nore & cultu indignos. Vt autem à figura ad
veritatem descendam, dico Christum, ma-
gnum illud & honorificum crucis sacrificiū
cælo obtulisse, quo Deus iratus homini re-
conciliatus est: altare, in quo oblatum, ipsa
fuit crux, ligna, plurima tormentorum ge-
nera quæ pertulit, ipse vero victima, iniuria
& impropria, quib. eum Iudæi prætereun-
tes impetebant, aqua fuit qua conspergeba-
tur. Et quamuis singula hæc ita se haborent,
ea tamen hominum pernicacia fuit, in ani-
mum inducere, vt nulla ratione possent, Ie-
sum verum Deum existere, quamuis mors
illius & resurrectio euidentia testimonia de-
dissent. Eia igitur, inquitum Christum, egre-
diamur, & ad vltimū diuinitatis meæ experi-
mentum veniamus: Spiritum S. cælitus de-
mittam, qui in forma ignea, in sacrificium ip-
se peragi dilabatur. Atque ita lapides fun-
damentales Ecclesiæ meæ, Apostolos in quæ,
corripiat & succendat, ne qua in posterum
dubitandi sit occasio, sed omnes certissime
credant, me non secus ac Pater verum Deum
esse, & vtalem omnes, post tot diuinitatis
argumenta, potentia, signa, & essentia no-
tas editas confiteantur. Hæc Euangelio ho-
dierno cõtineri video, quod vt ad illius glo-
riam & animæ vestræ salutem exponam, is ip-
se S. Paracletus in partem operis inuocan-
dus, & Deipara auxilium implorandum, quæ
ideo potissimum in genua prolapsi, angelicis
verbis saluabimus. *Aue Maria.*

Ea semper omnium sapientum opinio fuit,
nulla alia re, ingruentia aduersitatum iacula,
& tribulationum mundi huius tela facilius
excipi posse, inflictaque minus, quam si lon-
ge ante animo voluantur ac prius quam feri-
ant,